

**TÜRKİYE'DE CEZA ADALET SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE AVRUPA
İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ İHLALLERİNİN ÖNLENMESİ İÇİN YARGI
MENSUPLARININ KAPASİTESİNİN ARTIRILMASI ORTAK PROJESİ**

Terörizmin Finansmanı ile Mücadele

Yuvarlak Masa Toplantısı

Aktivite Raporu

25-27 Ekim 2023

Van

Tuğçe Duygu Köksal

(Ulusal Uzman)

I. GİRİŞ

Bu Rapor, 25-27 Ekim 2023 tarihlerinde Van'da düzenlenen 'Terörizmin Finansmanı İle Mücadele' başlıklı yuvarlak masa toplantısında ("Toplantı") tartışılan temel konuları, tespit edilen sorunları ve tavsiyeleri içermektedir.

Terörizmin finansmanı ile mücadele, Türkiye'de Ceza Adalet Sisteminin Güçlendirilmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesi İçin Yargı Mensuplarının Kapasitesinin Artırılması Ortak Projesi'nin ("Proje") odaklandığı üç ana temadan biridir. Toplantı yüz yüze gerçekleştirilmiş ve bir gün sürmüştür. Toplantıda sunumların yanı sıra katılımcıların soruları üzerinden çözüm önerileri ve tavsiyeler zerine odaklanılmıştır.

Toplantıda, Adalet Bakanlığı Genelge, Görüş ve Proje Bürosu, Mevzuat Genel Müdürlüğü, Dış İlişkiler Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Erzurum ve Van Bölge Adliye Mahkemesi üyeleri, Van ve Adana, Siirt, Erzurum, Hakkari, Diyarbakır, Ağrı illerini kapsayan bölgede terör suçlarına bakan Van, Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi Başkan ve Üyeleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Bankalar Birliği uzmanı, Emniyet Genel Müdürlüğü Terör Finansmanı Bürosu, Jandarma Komutanlığı Terör Finansmanı TİM Komutanı, Sulh Ceza hakimleri, terör suçlarına bakan savcılar, İnsan Hakları Dairesi (İNHAK) tetkik hakimi, MASAK Terör Finansmanı Analiz Dairesi, Yargıtay 3. Ceza Dairesi Tetkik hakimleri, Van İdare Mahkemesi üyesi, Van Adalet Komisyonu Başkanının katılımıyla mevzuat, içtihat ve uygulamadaki durumları tartışmış ve tespit edilen sorunlar hakkında çözüm önerileri getirmeye çalışmışlardır.

Bu etkinlik raporu toplantıda sunum yapan katılımcıların sunumlarına ve toplantıda tartışmalar sırasında alınan notlara dayanmaktadır.

II. KOORDİNASYON TOPLANTISI

A. Açılış Konuşmaları

Toplantının ilk açılış konuşmasını Van Başsavcısı Sn. Hasan Karahan gerçekleştirdi ve uygulamadaki sıkıntıları çözümü konusunda önemli bir seminer olduğuna dikkat çekti. Akabinde, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yardımcısı Sn. Şenol Taş açılış konuşmasında, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün ana yürütücüsü olduğu CAS II projesi kapsamında terörizmin finansmanı konusuna ilişkin önemli tecrübeye sahip olan bölgede konuyla doğrudan ilgili kurum temsilcileri bir araya gelindiğine dikkat çekti. Yuvarlak masa toplantısının ana odak noktasına terörizmin finansmanına ilişkin soruşturmalarda delillerin değerlendirilmesi konusu olduğuna vurgu yaptı. Ülkenin konumu ve teröre karşı verdiği mücadelede terör finansmanının önlenmesi ve mücadelenin hayati önem taşıyor olması ve finansman sağladığı müddetçe terörün de bitirilmesinin mümkün olamayacağına dikkat çekildi. Bu konuda Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler de dikkate alındığında, yargı makamlarının hukuk kuralları çerçevesinde üzerine düşeni yapması gereğinden bahsedildi. Bu toplantıların özellikle uygulamada terör finansmanı ile örgüt üyeliği

suçlarının birbirine karıştırıldığı dikkate alındığında, farkındalık yaratılmasının, bu kapsamda, doğru strateji, etkin metot ve etkin işbirliği suçla mücadelede önemli olduğu vurgulandı. Daha kaliteli ve güvenli bir adalet mekanizması için aksama ve eksiklikleri tespit edip iyi uygulamaları ön plana çıkarmak, hızlı ve adil bir adaletin tesisini sağlamak için uygulamaya yönelik yuvarlak masa toplantılarının, işbirliğinin ve kurumlar arası diyalogun önemi büyüktür. Bu amaçla gerçekleştirilecek mevzuat çalışmalarına esas olmak ve yargı pratiklerinin uyumunu sağlamak üzere uygulamacıların görüş ve önerilerini alarak geliştirmek önem taşımaktadır.

B. Katılımcıların Beklentileri

Açılış konuşmalarının ardından katılımcılar sırayla kendilerini tanıtarak toplantıdan beklentilerini ifade etmişlerdir. Beklentiler arasında, özetle, uygulamadaki sorunların tespiti ve çözüm üretilmesi, ilk derece mahkemelerinin uygulamanın yeknesak hale getirilmesi ve tedbiren alınacak önlemlerin geliştirilmesi bulunmaktadır. Diğer taraftan, terörizmin finansmanının yeni teknolojiler dikkate alındığında siber suçlarla ilişkisi, terörizmin finansmanı bağlantılı suçlarda sağlıklı soruşturma yapılması ve bu kapsamda bilgi paylaşımı, delillerin hukuka uygunluğu ve hızlı şekilde delil elde edilmesi ve diğer kurumlarla işbirliğinin güçlendirilmesi gereği de beklentiler arasında dile getirilmiştir.

A. Sunuş Konuşmaları

1. BİRİNCİ GÜN - SABAH OTURUMU

Toplantının sabah oturumunun ilk konuşmacısı Yargıtay 3. Ceza Dairesi Tetkik Hakimi **Sn. Murat Olcar**, “*Terörizmin Finansmanı Suçu ve İspat Sorunu ve Terörizmin Finansmanı Suçunun Dijital Mecrada İşlenmesi Halinde Delillerin Değerlendirilmesi*” başlıklı bir sunum gerçekleştirmiştir.

Sayın Olcar, sunumunda özellikle terörle mücadele, finansman suçları ve örgütlerin finansman kaynaklarına odaklanan ve ispat konusuyla ilgili birçok önemli konu ele almıştır. Sunumda öncelikle, terörle mücadelede farklı politikalar uygulandığı ve terörizmin insan ve finansman kaynaklarının kesilmesi hedeflendiği belirtilmiştir. Terör örgütlerine finansman sağlayan şirketlerin faaliyetlerine yönelik kayyım atamaları ve şirket müsadereleleri gibi önlemler alındığına dikkat çekilmiştir. Finansman suçları ve güvenlik önlemleri konusunda önceden bir içtihat olmadığı ancak Yargıtay'ın yeni içtihatlar oluşturduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda terör örgütlerine yardım ve finansman arasındaki farkın vurgulandığı ve ispat araçlarına dair bir perspektif sunmanın önemine işaret edilmiştir. Silahsız terör örgütlerinin tanınmasının karmaşık olduğu ve uygulamada bu konuda bir birlik olmadığı belirtilmiştir. Silahsız terör örgütlerine dair bir içtihat olmamasına rağmen, Terörle Mücadele Kanunu (TMK) madde 7'de yapılan atfın silahsız terör örgütlerini kapsamaması gerektiğinin savunulduğuna işaret edilmiştir. Bu bağlamda terör örgütlerine yardım ve finansman suçlarının ayrı düzenlemelere tabi olduğu ifade edilmiştir. Türk Ceza Kanunu (TCK) Madde 314/3 ve TCK Madde 220 açısından yardım suçunun oluşabilmesi için kanunilik ilkesi gereği yardımın niteliğine bakılması gereği ve yardımın örgüt mensubu olduğu bilinen kişiye özel kast ile yapılması gerektiği belirtilmiştir. Sayın Olcar, somut örneklerle finansman miktarının hesaplanmasına

dair konulara değinmiş ve katılımcılar tarafından “değer azlığı” dikkate alınarak düşük miktarlarla ilgili kanun değışikliğı önerisi sunulmuştur. Finansman suçu açısından para ve parayla ölçülebilen değer karşılığı aktarımlara dikkat çekilmiş; bununla birlikte, sürekli ve yüklü fon aktarımlarının örgüt üyeliğini gösterebileceğı ve bu bağlamda ise miktar veya yöntemin önemli olmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca, örgüt yöneticisinin finansman suçunu işleme durumunda artırım sebebi olarak kabul edilebileceğı ifade edilmiştir. Gelen soru üzerine, yağma yoluyla elde edilen finansmanın TCK 302. maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiğı belirtilmiştir. .

Sn. Olcar, terör örgütlerinin finansman kaynaklarını gizlemek için kullandığı gizli ödeme yöntemlerine özellikle kripto paralar ve dark web gibi kaynakları da ele almış ve kripto paraların, özellikle de kripto para borsalarının (Monera, Dash ve ZEC) merkezîyetçilik, anonimlik ve kullanımı gibi özellikleri hakkında bilgi vermiştir.

Türkiye’de geleneksel ödeme yöntemlerinin kötüye kullanılması henüz engellenmediğinden ve ödeme yöntemlerinin açıkları bulunduğundan, halen yoğun şekilde kullanıldığına dikkat çekildi.

Son olarak, belirli finansman yöntemlerinin yeterince soruşturulmadığına dikkat çekilmiştir. Şüpheli işlemlerin izlenmesi ve anonimliğin aşılması, terörle mücadelede kritik bir öneme sahiptir. İşlem izleme işleminde, hesap kodları gibi bilgiler kullanılarak kimlik tespiti mümkün hale gelir. Bu nedenle istihbarat çalışmaları ve ihbarlar büyük önem taşır. Aynı şekilde, itirafçı sanıklar ve sosyal medya takibi gibi yöntemler de uygulamada kullanılmaktadır.

Terör finansmanını engellemek amacıyla işlem durdurma, hesap dondurma, arama ve el koyma gibi adımlar atılabilir. Bilgisayar kütüğü ve iletişim dinlemesi de önemli araçlar arasında yer alır. Devletle işbirliği ve yeni kanuni düzenlemeler, terör finansmanının önlenmesinde hayati bir rol oynamaktadır.

Sn, Olcar, şüpheli işlemlerin tarafları arasında, hesaptan şahsa ulaşmanın pratikte zor olduğu belirtmiştir. Ayrıca, kripto para borsaları üzerinden yapılan işlemler, blok zinciri teknolojisi nedeniyle daha güvenli hale gelir. Ancak, uzman personel ve usulî güvencelere uygun prosedürler gereklidir.

Diğer taraftan, şirketlerin finansman yöntemleri ve alınacak tedbirler konusunda da önemli bilgiler sunuldu. Özellikle farklı tarihlerde para gönderilmesi durumunda ve farklı kişilere gönderilmesi halinde nasıl bir içtima (birleştirme) yapılacağına dair detaylar tartışılmıştır.

Gelen sorular üzerine, cezaevlerine para gönderilmesi konusu da ele alınmıştır. Terör örgütlerine yapılacak yardımın özel kastla yapılması gerektiğı ve açıklık grevi gibi insani durumların nasıl değerlendirileceğı konusundaki belirsizlikler tartışılmıştır.

2. BİRİNCİ GÜN - ÖĞLEDEN SONRA OTURUMU

Öğleden sonraki oturumun ilk konuşmacısı Van Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi Başkanı, **Sn. Onur Sert**, “*Terörizmin Finansmanı Suçuna İlişkin Yargılamalarda Karşılaşılan Sorunlar*” başlıklı bir sunum yapmıştır.

Günümüz hukuk sistemlerinde terörle mücadele önemli bir odak noktasıdır ve terör örgütlerine finansal destek sağlamanın önlenmesi gerekmektedir. Bu, iki temel eylem türünün tanımlanmasıyla başlar: fonun sağlanması ve fonun toplanması. Bu eylemler, terör örgütlerinin faaliyetlerini sürdürmelerine yardımcı olur ve hukuk uygulayıcılar için büyük bir tehdit oluşturur.

Uzun yıllara yayılan çeşitlilik, terör örgütlerinin finansmanını daha karmaşık hale getirir. Örgütler, farklı kaynaklardan fon sağlama eğilimindedir ve bu kaynaklar genellikle izlemeyi zorlaştırır. Ancak, bu noktada yoğunluk, yani işlemlerin sıklığı ve miktarı, cezai soruşturma için bir anahtar olabilir.

TCK'nun 314. maddesi, terör örgütlerine finansal destek sağlayanları hedefler. Eğer yoğunluk varsa, yani çok sayıda işlem gerçekleştiriliyorsa, bu madde uygulanır. Ancak yalnızca 2-3 işlem mevcutsa, TCK madde 43 daha uygun bir seçenek olabilir. 27 Aralık 2020'deki değişiklik, lehe kanun uygulamasını daha vurgulamıştır, bu da örgüt üyeleri içinde fon sağlama durumunda artırım yapılmasını öngörür.

Cezaevi, örgütle bağlantıyı kesen mahkumlar için bir önemli bir karar noktasıdır. Ancak belediye kayyum dosyaları gibi belirli durumlarda, belediyelerin örgüte kaynak aktardığı veya değer altında işe aldığı iddia edilebilir. Bu durumda, sadece fon sağlama eylemi yoksa, başka deliller de olmadıkça finansman suçuyla ilgili daha fazla araştırma yapılmalıdır.

Toplanan vergilerin teslim edilmesi ve vergi verilmesi, terör örgütlerine finansal destek sağlama açısından önemli bir rol oynar. Vergiyi toplamaya aracılık eden kişi, terör finansmanı ile suçlanabilir. Bu durumda toplanan verginin niteliği dikkate alınarak ceza artırılabilir.

Ancak bazı durumlarda, cebir veya tehdit kullanılarak para toplandığı savunması da gündeme gelebilir. Soruşturma başladıktan sonra finansman devam ediyorsa, iddianame düzenlenmeli ve takipsizlik yeni delillerle dava açılabilir. Özellikle bölgedeki *Koçerler* ve *yörük göçerler* gibi grupların hareketliliği ve kontrolü zor olabilir. İletişim aracı kullanılıp kullanılmadığını belirlemek için Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 135. maddesi kullanılabilir.

Muhbirler, bu tür davalarda önemli bir rol oynar. Ancak muhbirlerin hukuki statüsü belirgin değildir ve jandarma komutanlığı gibi yetkili bir makam tarafından görevlendirilmeleri gerekir. Muhbirlerin yazılı izni alınmazsa, sorunlar ortaya çıkabilir ve kışkırtıcı ajan durumundan kaçınılmalıdır. Ayrıca, tanık koruma birimi, gizli tanıkların kullanılıp kullanılmadığını belirlemelidir.

Katılımcılardan gelen katkılar da soru cevap kısmında özellikle Mali İstihbarat ve Suçları Araştırma Kurumu (MASAK) kapsamında olmuştur. Türkiye Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından 2021 yılında gri listeye alınmıştır. Ancak MASAK, finansal istatistikleri verememekte ve genellikle başka suçlardan kaynaklanan soruşturma raporlarıyla ilgilenmektedir. MASAK'ın kapasitesinin güçlendirilmesi, ülkedeki kripto para borsalarının lisanslanması gibi adımlar, finansal istihbaratın etkinliğini artırabilir.

Kripto paralar ve blockchain teknolojisi, finansal suçları izlemek ve önlemek için önemli bir araç olabilir. Bu teknolojiler, hareketleri açık kaynaklardan izlemeyi mümkün kılar. Ancak daha fazla çalışma ve düzenleme gerekebilir.

Diğer taraftan, katılımcılardan gelen katkılarda, suçla mücadelede değer azlığı eleştiri konusu olmuştur. Kişinin mahkum olmamış olması, cezaevinden çıktıktan sonra fon sağladığı durumu

ele almada önemlidir. Etkin pişmanlık uygulanabilir mi sorusu da gündemdedir ve bu konu tartışmalıdır. Bu konuda özel bir düzenleme yapılması önerilmiştir.

Öte yandan, siber suçlar ve finansman suçlarının etkin soruşturulması gibi konularda mevcut yasal düzenlemelerin eksiklikleri bulunmaktadır. Özellikle finansman suçuyla ilgili, örgüte yardımın özel hali konusunda belirsizlikler mevcuttur. Bu, etkin pişmanlığın uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, ilgili yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve güncellenmesi önemlidir.

Katılımcıların katkılarına göre, ülkenin sınır bölgelerinde ajanlık faaliyetlerine ilişkin ihbarlar endişe yaratmaktadır. Bu bölgelerdeki denetimler artırılmalı ve bu tür faaliyetlere karşı daha fazla önlem alınmalıdır.

Siber suçların artması ve finansman sorunlarının karmaşıklığı, etkili bir mücadele gerektirmektedir. Bu nedenle, uluslararası standartlara uyum sağlama ve etkinlik kriterlerini karşılama önemlidir. Ancak bu alanda daha fazla çalışma yapılması gereken 11 farklı etkililik kriterinden bazılarında eksiklikler bulunmaktadır.

Son olarak, bankalar ve finans kuruluşları, FATF tarafından düzenli olarak denetlenmektedir. Ancak kripto para birimlerinin yükselişi, yeni denetim zorlukları doğurmuştur. Kripto para borsaları, şirket statüsünde olduğu için denetim otoritesi SPK tarafından denetlenebilir. Aynı şekilde yazılım firmaları da bu alanda daha fazla düzenlemeye tabi tutulmalıdır. FATF eylem planınının 28 kriterinin 27'sine uyum sağlanmış olsa da, müsadere konusundaki son kriter hala tamamlanmamış görünmektedir. Bu nedenle, eksik kalan bu kriterin de etkili şekilde ele alınması ve sorunların çözülmesi gerekmektedir.

İkinci oturumda, Avrupa Konseyi Ulusal Uzmanlarından **Av. Tuğçe Duygu Köksal** tarafından FATF'ın Temmuz 2023 tarihinde yayımlanan "*Türkiye Hakkında Üçüncü Genişletilmiş Takip Raporu*" üzerine notlar paylaşılmıştır.

Bu kapsamda öncelikle, FATF tarafından Türkiye kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele (AML/CFT) konusundaki eksiklikleri nedeniyle ülkelerin bulunduğu Ekim 2021'de gri listeye alınmış olduğu hatırlatılmıştır. FATF tarafından yayımlanan Üçüncü Genişletilmiş Takip Raporu'nda, teknik uyum bakımından 6 tavsiyede yeniden derecelenme yapılmıştır (bkz. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/fur/T%C3%BCrkiye-Follow-Up-Report-2023.pdf.coredownload.pdf>).

Raporda Türkiye'nin yasal değişiklikler ile teknik bakımdan AML/CFT rejimini iyileştirmeye yönelik olumlu adımlar attığı bildirilmiş ve 5 tavsiye açısından derece yükseltme yapılmıştır. Bu çerçevede, Tavsiye 8, 22 ve 28, Kısmen Uyumlu'dan Büyük ölçüde Uyumlu'ya, Tavsiye 12, Uyumsuz'dan Uyumlu'ya, Tavsiye 26, Kısmen Uyumlu'dan Uyumlu'ya yükseltilerek yeniden derecelendirilmiştir. Bununla birlikte, Tavsiye 15, Büyük ölçüde Uyumlu'dan Kısmen Uyumlu'ya düşürülerek yeniden derecelendirilmiştir.

Türkiye'nin AML/CFT ile mücadeleye yönelik önlemlerini güçlendirmek için Türkiye'nin 2019 tarihli değerlendirme sonrası üç takip raporu, Türkiye'nin mevzuat değişiklikleri ile kaydettiği ilerlemeyi vurgulamaktadır. Bu ilerlemelerin uygulamaya da yansıtılması ve derecesi kısmen uyumluya düşürülen 15 numaralı Tavsiyenin de gerekleri yerine getirilerek sanal varlık hizmet sağlayıcıların tescil ve lisans zorunluluğunun getirilmesi beklenmektedir.

Bu bağlamda, Türkiye’de olumlu karşılanan mevzuat düzenlemeleri genel olarak 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun ile Dernekler Kanunu ile Dernekler Yönetmeliği ve Yardım Toplama Kanunu ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun olarak ön plana çıkmaktadır. Mevzuat kapsamında, kar amacı gütmeyen kuruluşlara ilişkin yapılan düzenlemeler, kar amacı gütmeyen kuruluşların “risk temelli” denetiminin yapılması usulü ve denetimin terörizmin finansmanı odağında güçlendirilmesi, yardım toplama konusundaki izin sistemi ve denetim ile nüfuz sahibi olan kişilerle ilgili yapılan düzenlemeler ve sıkılaştırılmış yaptırımlar dikkate alınmıştır. Diğer taraftan, 5549 sayılı Kanun’da sayılan yükümlülerin kripto varlık hizmet sağlayıcılar ve ödeme kuruluşlarını da içine alan şekilde genişletilmesi önemlidir.

Öte yandan, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik ile yapılan düzenlemeler ile MASAK tarafından yayımlanan rehberler de FATF tarafından yeniden derecelendirmede dikkate alınmıştır. MASAK tarafından yayımlanan rehberler arasında özellikle Finansal Olmayan Belirli İş ve Mesleklere (Fobim) Yönelik Terörizmin Finansmanı İlgili Mücadele Rehberi, Finansal Kuruluşlara Yönelik Terörizmin Finansmanı Mücadele Rehberi, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişilere Yönelik Uygulama Rehberi, Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar Rehberi, Sıkılaştırılmış Tedbirler Rehberi, 5549 Sayılı Kanun Kapsamında Finansal Kuruluş Olmayan Yükümlülerin Suç Gelirlerinin Aklanması Ve Terörizmin Finansmanı Açısından Riskleri Rehberleri bulunmaktadır.

Öyle ki, 5549 sayılı Kanun kapsamında finansal kuruluşların suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı açısından riskleri ve kamusal nüfuz sahibi kişiler hakkında yükümlüler ve uygulanması gereken sıkılaştırılmış tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bu kapsamda MASAK’ın 21 numaralı genel tebliği ön plana çıkmaktadır. Öte yandan, döviz büroları ve ödeme kuruluşlarını da kapsayan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara da raporda yer verilmiştir.

Son olarak, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü’nün kurulması ve STİGM tarafından yayımlanan rehberler önem taşımaktadır. Bu kapsamda “Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Bağışta Bulunanlara Yönelik Terörizmin Finansmanı Suistimalinin Önlenmesine Yönelik Rehber” ile “Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı Amacıyla Suistimalinin Önlenmesine Yönelik Rehber” dikkate değerdir.

Yükümlüler bakımından avukatların şüpheli işlemleri bildirme yükümlülüğü ve uygulanacak tedbirlere de gelişme olarak atıf yapılmıştır. Kripto para ve ödeme hizmetleri ile ilgili olarak “Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik” de dikkate alınmıştır. Özellikle terörizmin finansmanına odaklı risk temelli denetime odaklanması olumlu karşılanmıştır.

Bununla birlikte, FATF raporu bu yönde iken, özellikle avukatların şüpheli işlem bildiriminde yükümlüler arasında sayılması, yaptırımların orantılılığı ve keyfiliğe sebebiyet verebilecek genişliği ile dernekler ve yardım toplama Kanununda yapılan düzenlemeler ve izin ve yaptırım prosedürleri Venedik Komisyonu ve uluslararası insan haklar kuruluşları tarafından eleştirilmiş olduğunu da not etmek gerekir (bkz. [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2021\)023cor-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2021)023cor-e)). Bu çerçevede 6 Temmuz 2021 tarihinde 7262 Sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun Uluslararası İnsan Hakları Standartlarına Uyumu

Hakkında Türkiye Görüşü Venedik Komisyonu tarafından yayımlanmıştır. Bu kapsamda, özellikle, dernek üyelerinin görevden uzaklaştırması, dernek faaliyetlerinin durdurulması, dernek denetimleri, yardımlar için bildirim zorunluluğu ve yabancı dernekler başlıkları altında yapılan yeni düzenlemeler değerlendirilmiştir. Terörle mücadele yasalarının sık ve geniş bir şekilde uygulanması riskinin sivil toplum için endişeler doğurabileceğine dikkat çekilmiştir.

Birinci günün öğleden sonraki son oturumunda, Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünden Tetkik Hakimi **Sn. Dr. Muhammet Zeybek**, terörizmle mücadele bağlamında *uluslararası adli işbirliği* üzerine bir sunum yapmıştır.

Terörle mücadele, uluslararası işbirliği ve yasal düzenlemelerin uyumu açısından oldukça karmaşık bir süreçtir. Terör tanımının eksikliği, bu konuda uluslararası sözleşmelere dayalı birçok yasal düzenlemenin bulunmasına neden oluyor. 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'deki tanım, ülkemizin mevcut yasal düzenlemeleriyle uyumlu olabilir, ancak terörle mücadele daha fazla koordinasyon gerektirmektedir.

Yasal mevzuatta Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi kararlarına atıf, uluslararası düzeyde terörle mücadelede önemli bir adımdır. Ancak müsadere edilme konusunda eksiklikler varsa, bu terörle mücadelede sorunlara neden olabilir. Dolayısıyla, el koyma ve müsadere yetkilileri ile uluslararası sözleşmeler arasında uyum sağlamak önemlidir.

Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (CİKAYAS) veya ikili sözleşme kullanarak istinabe ve iade talepleri, yasa dışı malların yasal hale getirilmesini ve terör finansmanının engellenmesini sağlayabilir. Bu konuda uluslararası işbirliği kritik bir rol oynamaktadır. Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'ne Ek Protokolü gibi sözleşmeler, bu tür işbirliği için bir çerçeve sağlamaktadır.

BM Güvenlik Konseyi kararlarına uymak, terörle mücadelede uluslararası arenada sorumluluk taşır. Listelenmiş kişilerin mal varlığının dondurulması, terör finansmanının engellenmesi açısından önemlidir. Adli yardımlaşma, bu süreçte kilit bir rol oynamaktadır.

Son olarak, koruma tedbirleri ve yabancı ülkelere gelen el koyma veya müsadere talepleri de, CMK'nun gerekliliklerine tabidir. Karşılıklılık prensiplerine dayalı olarak iki ülkenin de aynı suçları mevzuatında tanıması gerekir. İstinabe ve iade taleplerinde suçun her iki ülke için de yasal bir temelde kabul edilmesi gerekmektedir.

Müsadere edilen paraların yönetimi ve kaydedilmesi, ülkeler arasında hassas bir konu olabilir. Her ülkenin kendi terörle mücadele politikalarını uygulayabilmesi önemlidir. Bu nedenle, terör finansmanının izlenmesi ve etkili bir şekilde ele alınması için uluslararası işbirliği ve uyum çok büyük bir önem taşır.

3. İKİNCİ GÜN - SABAH OTURUMU

İlk oturumda, “*Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede FATF (Mali Eylem Görev Gücü) Çerçevesi ve Uluslararası Standartlar*” konusunda Avrupa Konseyi Uluslararası Danışmanı **Sn. Giuseppe Lombardo** bir sunum yapmıştır.

Sn. Lombardo terörizmin finansmanının nasıl ispat edileceğini toplanan ve sağlanan fonların terörist faaliyetlerde nasıl kullanıldığını açıkladı. Bu kapsamda FATF'ın beşinci maddesinde, suç içeren davranış şekillerinin neler olduğunu izah etti. Bu kapsamda doğrudan veya dolaylı

olarak toplanan fonların terör örgütlerini finanse ettiği ortaya konuldu. Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan komisyonda genel bir tanım yapılmakla beraber ciddi bir şekilde bireye düşmanca bir şekilde öldürme yaralama ve terörist faaliyetlere katkı sunma faaliyetlerinin sivillere zarar verdiğini asıl maksadın popülasyonu korkutmak olduğunu ifade etmiştir. Fon toplama faaliyetlerinde failin mutlak surette kasten hareket etmesi gerektiği bunun dışında hangi spesifik suç tipi için kullanıldığını bilmesine ihtiyaç olmadığını da ifade etmiştir. **Sn. Lombardo**, FATF'in hangi zorluklarla karşılaştığını da izah etmiştir. Aslında bu kapsamda yasal çerçevede sorun olmadığını ama bunun dışında özellikle delillerin yeterli olmaması bu sebeple savcıların olayı ispat edememesi özellikle de küçük hücreler şeklinde faaliyet gösteren örgütlerin eylemlerinin ispat hukuku bakımından sorunlara yol açtığı ifade edilmiştir.

Sn. Lombardo, yine bu kapsamda terörizmin faaliyeti ile ilgili dolaylı kanıtlar hakkında da bizlere bilgi vermiştir. Bu suçun soruşturması ile ilgili özel soruşturma teknikleri de örneğin telefon dinleme, gizli soruşturmacı, teknik araçlarla izleme şeklinde özel soruşturma tekniklerinden faydalanılması gerektiğini mali istihbarat birimlerinin şüpheli işlem bildirimlerinin önem vermesi gerektiğini bahse konu suçun mütemadi bir özellik arz ettiğini bu suç kapsamında örgütlere fon sağlayan ve fon toplayan kişilerin web siteleri üzerinden takip edilmesi gerektiğini paylaştıkları bilgilerin örgüt faaliyeti kapsamında olup olmadığını şüpheli işlem bildirimlerinin miktarlarının düşündürücü olması gerektiğini ifade etmiştir.

Sn. Lombardo, bu kapsamda Danimarka ve Finlandiya üzerinden iki örnek mahkeme kararı sunmuştur. Danimarka'da tişört satan kişilerin terörizme finansman sağlayıp sağlamadığı ile ilgili mahkemenin yaptığı değerlendirmede insani mülahazalarla da olsa destek sunma şeklindeki faaliyetlerin terör örgütlerine finansman sağladığı ortaya konulmuş ve tişört satma eyleminin terörizmin finansman suçuna sebebiyet 2 verdiğini ifade etmiştir oysa Finlandiya'da temyiz mahkemesi insani mülahazalarla toplanan paranın terörizmin finansmanına neden olmadığı yerel mahkemenin bu sebeple verdiği kanaati yerel mahkemenin bu nedenle vermiş olduğu kararı beraatle bozmuştur. Katılımcılar ispat külfetinin yer değiştirmesi gerektiğini lokasyonda yer tespit etmenin önemli olduğunu soru olarak yöneltmiş **Sn. Lombardo** bu hususun tartışılabileceğini ifade etmiştir.

İkinci günün sabah oturumunun ikinci sunumunu Avrupa Konseyi Uzmanlarından **Sn. Bürke Uğur Başaranel** gerçekleştirmiş terörizmin finansman suçu da ortak bir tanım olmamasına terörizmin motorunun finans kaynaklarının para olduğuna işaret etmiştir. Bu kapsamda 1999 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ikinci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) kentlerinde kazanç elde etmek amacıyla transfer ve dağıtım gerçekleştirmek amacıyla güvenli ve emniyetli bir biçimde bu mal varlıklarının elde tutulması gerektiği aşama olarak kaydedilmiştir. Terörist örgütlerin harcama kalemlerinin ise çok çeşitli olduğu bu kapsamda eğitim barınma ve propaganda faaliyetlerinin olduğuna işaret edilmiştir yine finansal rol uzmanlığı konusunda ise kaynaklarda çeşitlilik olduğuna, bu kaynak çeşitliliğini devlet desteğinin olduğu ve otonom finansal aktivitelerde önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır. Ancak devlet destekli fonlama faaliyetleri soğuk savaştan sonra önemli ölçüde azalmış bunun yerine daha çok yasal şirketlerin faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Elbette halk desteği de bireylerin ve yardım kuruluşlarının da faaliyetleri terörizmin finansman bakımından önem arz etmektedir. Halk

desteğinin yanı sıra internet üzerinden gerçekleştirilen faaliyetlerde de bilgilendirmeler, web siteleri, sosyal medya hesapları, siber suçlar, dolandırıcılık, kimlik hırsızlığı, e-posta dolandırıcılığı gibi terörizmin finansmanı kapsamında gerçekleştirilen siber suçlar olarak kaydedilmiştir. Uğur Bey bu hususa sunumunda ayrıca işaret etmiştir. Uğur bey ayrıca kripto paralar marifetiyle terörizmin finansmanının sağlandığını ortaya koydu. Kripto paraların süratli ve gizli yapısı, merkezizsiz ve anonim olması terörizmin finansmanı bakımından önemli bir kaynak olarak dikkat çekici olduğu vurguladı.

4. İKİNCİ GÜN – ÖĞLEDEN SONRA OTURUMU

Diğer bir oturumda Türkiye Bankalar Birliği’ni temsilen **Sn. Alparslan Çakır** “*Özel Sektörle Koordinasyonun Önemi*” konulu bir sunum yapmıştır. Suç işleminin nedenlerinden bahsedip terörizmin finansmanı bakımından uyuşturucu gelirlerinin finansman suçunun işlenmesinde önemli rol oynadığını, şüpheli işlem bildirimlerinin önüne geçilmesi gerektiğini, nakit paranın kaynağının kesilmesi gerektiğini ifade etti. Sn. Çakır uygulamadan örnekler vermiştir. Örneğin özensiz, lastikli ve acele paketlenmiş paraların bir an önce nakde çevrilmesinin aslında terörizmin finansman amacıyla yapılan bir faaliyet olduğunu bu kapsamda öncü suçların çok geniş çaplı uygulamaya kavuştuğunu suç gelirlerinin aklanması amacıyla organize suç örgütleri aşamasını izah etti. Bu konuda Palermo Konvansiyonuyla bankalara getirilen yükümlülüklerin önemini vurgulayıp uyum görevlerinin görev ve etkilerinden bahsedildi temel mevzuat olarak da 5549 sayılı kanun, 6415 sayılı kanun ve 7262 sayılı kanunun önemi vurgulandı. Terörizmin finansmanını engel olmak amacıyla narko şeklindeki faaliyetlerin önemine işaret edildi. Bunun için ertelemeli şüpheli işlem bildirimlerinin yapılması gerektiğini suçla mücadelede erteleme şüpheli işlem bildirimlerinin önemli olduğunu ve organize suçluluk faaliyeti kapsamında terörizme nasıl finansman sağlandığı yapılan sunumda ayrıntılı bir biçimde izah edildi.

Bu sunumun ardından, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Sn. Kerim Çakır** terörizmin finansman suçunun diğer suçlarla ilişkisi ve ayrımı konusunda TCK 314/3, 220/7 ve 314/2 maddelerinde düzenlenen genel nitelikli yardım suçuyla 315. maddede düzenlenen silahlı terörüne silah sağlama suçunun finansman suçunu ele aldı. Bu kapsamda fon toplama faaliyetinin olacağını belirtti. Silahlı örgüte yardımın suç teşkil etmesi için failin örgüt üyeleri ile önceden bir anlaşma yapması veya yapılan plana dahil olmasının şart olmadığını, silahlı örgüte yardım suçunda yardım fiilinin örgütün bizzat kendisi veya mensupları lehine gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etti. Yardımın mutlaka örgüte ulaşması sonuç vermesi gerekmez ve her bir fail örgüte verilen veya kendiliğinden üstlenen görev kapsamında kendi fiilinden sorumlu olacaktır. Türk ceza kanununun 220/7 maddesinde örgütün o an için ihtiyacını giderecek nitelikte yardım olması gerektiği buna karşın yapılan yardım belli bir miktarın üzerinde örgütün varlığını devam ettirmesi bakımından etkili, sistematik örgütün sevk ve idaresini sağlayacak eylem kapasitesini arttıracak örgütün mali kaynağı olacak şekilde ise bunun fon teşkil ettiğini dolayısıyla 4 terörizmin finansmanının oluştuğunun kabul edilmesi gerektiğini ifade etti. Terörizmin finansmanın önlenmesi hakkındaki kanun 4/1 maddesindeki suç tipinin daha ağır ceza gerektiren başka bir oluşturmadığı takdirde ifadesine yer verildiğinden bunun bir görünüşte içtima hali olduğu bu sebeple de yardımcı tali norm kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti.

Sn. Çakır, terörizmin finansman soruşturma ve kovuşturmalarında el koyma ve müsadere uygulaması ile ilgili el koyma tedbiri kapsamında ceza muhakemesi kanununun 128 ve devamı maddelerinin 134. maddedeki bilgisayar programlarında arama kopyalama el koyma tedbirinin telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi gizli soruşturmacı atama ve teknik araçlarla izleme gibi tedbirlerin önemi vurgulandı. 128. maddenin ihtiyacı karşıladığı ancak diğer mal varlığı ibaresinden sanal varlıkların anlaşılması gerektiğini, katalog suçun genişletilmesi gerektiğini ve bu kapsamda MASAK'tan alınan raporların savcılıklarca okunabilmesi bu raporlara anlam yüklenmesi bakımından uygulamada eksiklik olduğuna işaret edildi. Terörizmin finansmanı soruşturma ve kovuşturmalarında müsadere bakımından ise suç da kullanılan eşyanın müsadere edileceği ancak suçtan elde edilen kazancın müsaderesi noktasında TCK'nın 55. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kaim değer müsaderesinin de ötesinde genişletilmiş müsadere uygulamasının yerinde olacağı vurgulandı.

III. SONUÇ

Yuvarlak masa toplantısında tartışılan konular ve toplantının üçüncü günü yapılan çalışmada getirilen çözüm önerileri birlikte değerlendirildiğinde, toplantıların amacı uygulamacılara bir bakış açısı ve projeksiyon sunmak ve katkılarını almak, uygulamadaki sorunları mevzuat çalışmalarında not edilmesini sağlamaktır. Van ve bölge illeri kapsayan bu toplantı kapsamında dile getirilen tartışma konularına sonuç olarak aşağıda yer verilmiştir:

- ✓ İddianamenin düzenlenmesi safhasında davanın hangi sevk maddeleri ile açılacağı; örgüte yardım etme suçundan açılması halinde ek savunma ile terörizmin finansmanı olup olmayacağı tartışılmıştır. Uygulamada ek savunma ile yargılamaya devam edilebileceği; iddianamede belirtilmeyen hususlar olması halinde ek iddianame istenebileceği ancak TCK madde 220/7 ve terörizmin finansmanı suçlarının aynı konular olduğu için ek savunma ile giderilebileceği ifade edilmiştir. Tereddütte kalınması halinde terörizmin finansmanına göre ek savunma yoluna gidebileceğine işaret edilmiştir.
- ✓ Bazı illerden görevsizlik kararları verilebileceği; bu noktada üst derece mahkemelerinin iş bölümü gereği görevsizlik kararı vermesi halinde, ayrıca ek savunma alınmasına gerek olmadığı değerlendirilmiştir.
- ✓ Örgüte yardım suçundan düzenlenen iddianamede, ek savunma ile giderilemeyen durumlarda, yeniden dava açılması halinde ek savunma ile üyeliğe dönüp dönülemeyeceği hususu tartışılmıştır.
- ✓ Terörizmin finansmanı suçunda kısa süreli aralıklarla işlenmesi, sürenin çok uzun süreli olarak yayılmaması halinde TCK 43. md. hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına süreklilik ve yoğunluk farklarının dikkate alınması gereğine işaret edilmiştir.

- ✓ Uzun süreli olarak terörizmin finanse edilmesi halinde çeşitlilik, süreklilik ve yoğunluk bulunması halinde örgüt üyeliği suçunun oluşabileceğine değinildi. Bununla birlikte, eylemin yoğunluğu, çok uzun süreli olarak parasal ve aynı yardım edilmesi hallerinde örgüt üyeliği olabileceği ancak bu kapsamda delil toplanmasına ilişkin sorunların olduğunun altı çizilmiştir.
- ✓ Fon toplama ve fon sağlama konusunda, eylemin temadi edip etmediği ya da ani bir suç olup olmadığı tartışılmakla; fon toplamanın temadi ettiği noktasında olduğu ancak ani işlenebilen bir kusur olduğu ancak bu tartışmaya açıklık getirmek gerektiğine dikkat çekilmiştir.
- ✓ “Değer azlığı” kriterinin ve “etkin pişmanlık” hükümlerinin finansman suçu için de getirilmesinin düşünülmesi tartışılmıştır.
- ✓ Örgüt üyelerinin 27.12.2020 tarihli değişiklik gereği bu tarihten sonra terör finanse etmesi halinde uygulamanın ne olacağı sorusu tartışılmıştır. Terör finansmanında artırım yapılabilmesi için 27.12.2020 tarihinden sonra olan eylemler bakımından olup, bu tarihten önce olması halinde somut adalet prensibi gereği cezada alt sınırdan uzaklaştırılması gereğinin altı çizilmiştir.
- ✓ Soruşturma evresi bakımından, MASAK’ın suçun önlenmesi ve bastırılması aşamasında ikili sorumluluğu olduğu, bu fonksiyonu yerine getirmekte zorluklar yaşadığı üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, soruşturmanın başlangıcında dosyada bulunan tüm şüphelilerin ayıklanması bakımından raporlamadan önce MASAK’tan ham veri elde edilebileceği, bu veriler üzerinde savcılıklarımızın gözetiminde kolluk birimlerimizce çalışma yürütülmesinin uygun olacağı, soruşturmanın ileri safhasında talep edilirse yine MASAK’ın rapor üretebileceği değerlendirilmiştir. Buradaki amacın, MASAK’ın yükünü hafifletmek olduğu, şüpheli işlem bildirimlerine odaklanması yani mali istihbarat birimi fonksiyonuna odaklanması olduğu değerlendirilmiştir.
- ✓ FATF değerlendirmeleri ve Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 155 sayılı Genelgesi doğrultusunda her terör soruşturmasında finansman boyutunun da olabileceği ön kabulüyle eş zamanlı olarak mali soruşturmanın da başlatılması gerektiğinin altı çizilmiştir.
- ✓ Kolluk birimlerimizin, MASAK’tan bilgi temini sonrasında kendi veri tabanlarında bulunan HTS, Bylock, Ankesör gibi verileri de ekleyerek ATAÇ ve KOVAN gibi yazılımlarla MASAK’ın ürettiği raporun da üzerinde bilgileri içeren çalışmalar edinilebildiği değerlendirilmiştir.
- ✓ Uzmanlaşma alanındaki bir diğer sorunun hem kolluk birimleri hem de savcılarımız için tek bir alana bakmamak olduğu sorun tespiti yapılmıştır. Bir polisin hem dolandırıcılık hem terör hem de terör finansmanı çalıştığı, bir savcımızın aynı anda birçok suç tipi

açısından sorumlu olduğu konuşulmuştur. Bu terör savcısının yalnızca finansman suçlarına bakmasının, bunda uzmanlaşmasının çok fayda sağlayacağı konuşulmuştur. Örnek olarak bu yıl kurulmaya başlanan illerdeki Aklama Büro savcılarının sadece aklama suçuna baktığı (genelge doğrultusunda), başka suç tiplerine bakmadığı konuşulmuştur. Terör finansmanı savcıları için de bir genelge çıkarılması gerektiği değerlendirilmiştir.

- ✓ MASAK'ın kolluk ve savcılarımıza ilettiği finansal verilerin nihayetinde istihbari bilgiler olduğu, MASAK'ın bu bilgileri iletirken verilerin asıl sahibi olan banka ve diğer finansal kuruluşlardan delil mahiyetindeki belgelerin temini yoluna gitmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu verilerde eksiklik olabileceği de gündeme gelmiştir. (hatalı değil eksik)
- ✓ MASAK'tan kamu tüzel kişileri ve siyasi partiler hakkında terör finansmanı kapsamında analiz talebinde bulunulması gerektiği konuşulmuştur. Kanunlarımızda belediye ve partilerin denetiminin kim tarafından ve nasıl yapılacağı özel olarak düzenlendiği konuşulmuştur.
- ✓ Terör finansmanı suçlarında savcılarımıza ekstra olarak sağlayan 5549 sayılı Kanun'un 17. maddesinde düzenlenen "el koyma" tedbirinin altı çizilmiştir.